

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem”

COM(2008) 40 galīgā redakcija — 2008/0028 (COD).

(2009/C 77/20)

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 95. pantu Padome 2008. gada 10. martā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem”

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 2. septembrī. Ziņotājs — José Me Espuny Moyano kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 17. un 18. septembrī (18. septembra sēdē) ar 77 balsīm par, 3 balsīm pret, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē šo Komisijas iniciatīvu, kas ļaus gan patērētājam labāk saprast informāciju, gan vienkāršot tiesību aktus.

1.2. EESK tomēr vēlas uzsvērt — ja 3.4.1. punktā minēto informāciju iepriekš nepapildinās atbilstoši galapatērētāja izglītošanas pasākumi, tā zaudēs lielu daļu savas vērtības un mērķu. Tādēļ EESK pauž nožēlu, ka priekšlikumu nepapildina patērētāju izglītošanas atbalsta pasākumi dalībvalstu un Eiropas līmenī. Vismaz regulas pielikumā pievienots attiecīgu prioritāro pasākumu ceļvedis varētu būt ļoti lietderīgs pirmais solis.

1.3. Priekšlikumā ir saglabāti pašreiz spēkā esošie noteikumi par produkta izcelsmes norādi. Ņemot vērā patērētāju interesi par pārtikas produktu izcelsmi, EESK pauž nožēlu, ka jaunajā regulas priekšlikumā nav noteikta obligāta prasība marķējumā norādīt produktu izcelsmi. EESK tomēr uzskata, ka attiecībā uz pirmās un otrās apstrādes produktiem jāizmanto atšķirīga pieeja, otrās apstrādes produktiem katrā konkrētā gadījumā nosakot obligātu prasību norādīt galveno lauksaimniecībā ražoto sastāvdaļu izcelsmi.

1.4. EESK pauž dziļas bažas par VII nodaļā izklāstīto papildinošo “valstu shēmu” izveidošanu, jo tās nesniedz papildu priekšrocības, bet gan kļūst par attaisnojumu, lai ieviektos iekšējā tirgus brīvā preču apritē. Tā kā saskaņā ar Komisijas priekšlikumā minēto vairāk kā 65 % pārtikas ražošanas uzņēmumu savu produkciju izplata citās dalībvalstīs, minētā problēma ir īpaši svarīga MVU, kuriem būs grūtāk pārdot produkciju citās dalībvalstīs, un tas ietekmēs izmaksas un konkurētspēju. Minēto negatīvo ietekmi varētu novērst tikai tad, ja valstu shēmās paredzētā papildu informācija nebūtu obligāti iekļaujama marķējumā, bet būtu pieejama, izmantojot citus līdzekļus (internetu, bezmaksas tālruna numurus utt.).

1.5. EESK saprot, ka konsekvences labad Komisija izstrādājumiem, kas satur alkoholu, paredz piemērot tādu pašu izņēmumu sistēmu, kuru varēs pārskatīt piecu gadu laikā un pēc attiecīga obligāta ziņojuma sagatavošanas.

1.6. EESK ierosina nolūkā novērst kopīgo noteikumu pārkāpšanu dalībvalstīm izmantot pārkāpumu un saskaņotu sankciju nepieciešamo sarakstu, lai par vienādiem pārkāpumiem visās dalībvalstīs sodītu vienādi.

1.7. Šajā sakarā EESK aicina Komisiju un dalībvalstis izstrādāt informācijas līdzekļus, jo īpaši publiski pieejamu datu bāzi par dažādu produktu marķējumā obligāti ietveramo informāciju, tādējādi nodrošinot, ka regulējuma spēkā stāšanās brīdī uzņēmumi, patērētāji un iestādes izmanto vienādus norādījumus.

1.8. Attiecībā uz lasāmību Komisijas ierosinātā 3 mm prasība šķiet grūti īstenojama praksē. Vajadzētu ņemt vērā tādus daudzveidīgus aspektus kā informācijas daudzums, iepakojuma lielums un forma u.c. Pieņemama atsaucē vērtība varētu būt burtu lielums ES Oficiālajā Vēstnesī.

1.9. Visbeidzot, lai panāktu vēlamo skaidrību un vienkāršību, EESK uzskata, ka atsaucēm uz atceltajiem noteikumiem jābūt skaidrākām, regulējumu padarot vieglāk lasāmu un atvieglojot tā piemērošanu.

2. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

2.1. Priekšlikuma mērķis ir vienā regulā apkopot spēkā esošos tiesību aktus par pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu (ieskaitot uzturvērtības marķējumu), lai tos padarītu mūsdienīgus, vienkāršus un skaidrus.

2.2. Ar šo priekšlikumu tiks atceltas spēkā esošās direktīvas par pārtikas produktu marķēšanu: Direktīva 2000/13/EK, 90/496/EEK (piecu gadu laikā), 87/250/EEK, 94/54/EK, 1999/10/EK, 2002/67/EK, 2004/77/EK un Regula (EK) Nr. 608/2004.

2.3. Priekšlikuma galvenie mērķi ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni un labu iekšējā tirgus darbību.

2.4. Noteikumu piemērošanas joma tiek paplašināta, lai aptvertu visu pārtikas informāciju, ko uzņēmēji sniedz galapatērētājiem, ietverot arī pārtikas produktus, kurus nodrošina sabiedriskās ēdināšanas iestādes, kā arī to apgādei paredzētos pārtikas produktus.

2.5. Tiks saglabāti vispārējie principi un iepriekšējos noteikumos paredzētās obligātās prasības attiecībā uz marķējumu, vienlaikus nostiprinot dažus aspektus, piemēram, katra pārtikas aprites ķēdes posma atbildību vai iespējamo obligāto pienākumu norādīt izcelsmes valsti.

2.6. Noteikumi par uzturvērtības marķējumu ievērojami atšķiras no iepriekšējos tiesību aktos paredzētajiem ar to, ka tajos iekļauta obligāta prasība norādīt sešu uzturvielu vai vielu kvantitatīvo daudzumu un procentuālo daudzumu no ieteicamās diennakts devas.

2.7. Otrā būtiska izmaiņa ir uzturvērtības marķējuma "valsts shēmu" un regulas noteikumu kopesamība, noteikumus, kas attiecas uz marķējuma informācijas par uzturvērtību nodrošināšanu, papildinot ar valsts brīvprātīgi noteiktām prasībām.

2.8. Regulas projektā paredzēts, ka daudzas nepieciešamās izmaiņas priekšlikumā veic, izmantojot komitoloģijas procedūru. Lai atvieglotu noteikumu stāšanos spēkā, ir paredzēti dažādi pārejas posmi.

2.9. Vairāki punkti sīkāk izklāstīti pielikumos, piemēram: sastāvdaļas, kas izraisa alerģiju vai nepanesamību, papildu obligātās norādes, atkāpes no uzturvērtības marķējuma, pārtikas produkta nosaukums, sastāvdaļu kvantitatīvie rādītāji, sastāvdaļu apzīmēšana, neto daudzuma uzrādīšana, derīguma termiņš, spirta tilpumkoncentrācija, atsaucēs devas, enerģētiskā vērtība, paziņojuma par uzturvērtību saturs un noformējums.

2.10. Visbeidzot paredzēts, ka regula stājas spēkā 20 dienas pēc tās pieņemšanas, lai gan obligāto ziņu prasība un paziņojums par uzturvērtību faktiski tiks atlikti uz trim gadiem, bet attiecībā uz MVU paziņojums par uzturvērtību būs obligāts pēc pieciem gadiem.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Apvienošana, aktualizēšana, vienkāršošana

3.1.1. Eiropas tiesību akti par pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu pēdējo gandrīz 30 gadu laikā ir pali-

dzējuši uzturēt augstu patērētāju aizsardzības līmeni un nodrošināt labu iekšējā tirgus darbību.

3.1.2. Apspriežamā priekšlikuma mērķis ir konsolidēt, aktualizēt un vienkāršot spēkā esošos tiesību aktus, kā arī samazināt administratīvo slogu un uzlabot pārredzamību patērētāju interesēs. EESK atbalsta minētos mērķus, taču pauž nožēlu par ierosinātā dokumenta sarežģītību, kas neļautu to tieši piemērot.

3.2. Papildu "valsts shēmu" izveidošana

3.2.1. Nevar apšaubīt, ka regula, ar ko konsolidē un aktualizē spēkā esošo izklaidēto regulējumu, uzlabos patērētāju aizsardzības konsekvenci un saskaņotību. EESK tomēr pauž bažas, ka 44. un pārējos pantos paredzētā "valsts shēmu" ieviešana var apdraudēt vēlamo saskaņošanu un konsekvenci. Atbilstoši jaunajiem noteikumiem dalībvalstīs būs atļauts izstrādāt "valsts shēmas", iekļaujot papildu prasības, kas gan ir brīvprātīgas, tomēr marķējumā ietvers vairāk ziņu un patērētājiem varētu radīt neskaidrības.

3.2.2. Minētā problēma saasinās, ja ņem vērā, ka katras valsts tirgū pārdod pārtikas produktus no daudzām citām dalībvalstīm. Šo produktu marķējumā var būt dažāda informācija, ko nolemts norādīt citās dalībvalstīs, bet kura varētu būt nesaprotama pie tās nepieradušam patērētājam.

3.3. Obligātās informācijas sniegšanas prasības

3.3.1. Regulas projekta pantos iekļautas daudzas obligātas prasības, ko paredz pašreiz spēkā esošie noteikumi un kas izrādījušas lietderīgas patērētāju veselības un interešu aizsardzībā (piemēram, nosaukums, sastāvdaļu saraksts, kvantitatīvie rādītāji, datumi, atbildīgā nosaukums vai juridiskais nosaukums un adrese). Dažas no minētajām prasībām sīkāk izklāstītas pielikumos.

3.3.2. Dažu pēdējo gadu pieredze liecina, ka minētās prasības ir lietderīgas un tās jā saglabā. Pamatojoties uz minēto pieredzi, EESK pauž cerību, ka tiks noteikta arī obligāta prasība norādīt pārtikas produktu un pirmās apstrādes produktu izcelsmi, kā arī attiecībā uz otrās apstrādes produktiem katrā atsevišķā gadījumā novērtēt pārtikas produktu ražošanā izmantotās pamatsastāvdaļas.

3.4. Paziņojums par uzturvērtību

3.4.1. Vispirms jādoma par to, ka Eiropas patērētāji ir jāizglīto par uzturu, lai viņi varētu ievērot sabalansētu diētu. Eiropas patērētājam nepieciešamas pamatzināšanas par uzturvērtību, lai viņš varētu saprast un labi izmantot sniegto informāciju. Pasākumi, lai nodrošinātu plašāku informāciju par uzturu vērtējami atzinīgi, bet jāatceras, ka bez zināšanām uztura jautājumos šiem pasākumiem nebūs vēlamās ietekmes.

3.4.2. Ņemot vērā nelīdzsvaroto Eiropas iedzīvotāju uzturu, jebkādi informatīvie pasākumi jāpapildina ar būtiskiem izglītošanas centieniem.

3.4.3. Priekšlikumā dažādu iemeslu dēļ ierosinātas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar spēkā esošajiem noteikumiem. Pirmkārt, saskaņā ar priekšlikumu informācija par uzturvērtību ir obligāta, savukārt atbilstoši Direktīvas 90/496/EEK noteikumiem to varēja sniegt pēc izvēles. Otrkārt, ir paredzēts, ka obligāti jānorāda šādas ziņas: enerģētiskā vērtība un tauku, piesātināto tauku, ogļhidrātu, cukura un sāls daudzums. Treškārt, ir jānorāda ne tikai šo vielu daudzums, bet arī procentuālais daudzums no ieteicamās dienas devas, tādējādi cenšoties virzīt patērētāju uz to, lai viņš ievērotu daudzumu, ko var patērēt sabalansētā diētā. Visbeidzot priekšlikumā noteikts, ka minētā informācija jānorāda galvenajā redzamības laukā uz iepakojuma un tā jāizvieto noteiktā kārtībā.

3.4.4. Ņemot vērā obligātās informācijas apjomu, ko marķējums jau ietver, ļoti rūpīgi jāizvērtē, kāda informācija par pārtikas produktu patērētājam ir lietderīga. Pāreja no brīvprātīgas uzturvielu marķēšanas uz obligātu uzturvielu marķēšanu jau tā daudziem lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības nozares MVU būs liela mēroga pasākums. Tādēļ par obligāto var noteikt šobrīd ieteikto informāciju, proti, par enerģijas, olbaltumvielu, ogļhidrātu un lipīdu daudzumu.

3.4.5. Komisijas ierosinātā uzturvērtības marķējuma modeļa galvenā priekšrocība ir tā, ka tiek sniegta informācija (ieteicamā

diennakts deva), orientējot patērētāju uz to, kā iekļaut produktu vēlamojā diētā, un netiek novērtēts pats pārtikas produkts, bet gan pārtikas produkts saistībā ar uzturu kādu iesaka uztura speciālisti.

3.5. *Obligātās informācijas par pārtikas produkta izcelsmes valsti nostiprināšana*

3.5.1. Spēkā esošie tiesību akti jau paredz, ka gadījumos, kad patērētājam var rasties neskaidrības, uz pārtikas precēm jānorāda izcelsmes valsts.

3.5.2. EESK uzskata, ka izcelsmes norāde ir ne tikai atbilde uz patērētāju prasībām, bet arī efektīvi uzlabo tirgus pārskatāmību un sekmē lauksaimniecības nozares un lauku apgabalu nākotnes attīstību visā ES. Tiesas saiknes ar pārtikas produkta izcelsmes vietu izveidošana un norāde uz izmantotajiem ražošanas veidiem ir būtiski Eiropas modeļa elementi; minētā modeļa pamatā ir noteikumu ievērošana, lai nodrošinātu pārtikas produktu un vides drošību, dzīvnieku labturību un veselības aizsardzības standartu ievērošana.

3.5.3. Tādēļ izcelsmes norādei jābūt obligātai uz visiem neapstrādātajiem vai pirmās apstrādes lauksaimniecības un pārtikas produktiem. Attiecībā uz otrās apstrādes pārtikas produktiem katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē obligātā prasība norādīt galaprodukta ražošanā izmantoto galveno lauksaimniecības izejvielu izcelsmi.

Briselē, 2008. gada 18. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS